

Проф. Нина Дюлгерова: Изборите в Грузия – барометър на сигурността в Черно море

Проф. Нина Дюлгерова пред **Агенция “Фокус”**.

За ситуацията в Грузия след проведените там на 5 януари 2008 година президентски избори Агенция "Фокус" потърси коментара на професора по международно право и международни отношения Нина Дюлгерова от Варненския Свободен университет

"Фокус": Професор Дюлгерова, как може да се оцени ситуацията в Грузия след проведените там на 5 януари 2008 година президентски избори?

Проф. Нина Дюлгерова: В Грузия, за втори път в рамките на четири години, се провеждат предсрочни президентски избори. През декември 2003 година в резултат на народното недоволство (известно като революцията на розите) бяха анулирани редовните президентските избори и проведени нови, които Михаил Саакашвили печели убедително с 97%. През януари 2008 година Михаил Саакашвили отново е претендент за президентския пост. На 7 януари всички информационни средства официално обявиха резултатите на Централната избирателна комисия, съгласно които той отново е избран с 52,8% за президент на Грузия за следващите пет години. Легитимността на изборите е призната от международните наблюдатели, след като в тях са участвали над 56.17 %, с което е спазено условието за участие на над 50% от населението на страната.

Резултатите от тези избори са своеобразен етап в започналата през есента на 2007 г. борба на опозицията в Грузия срещу управляващия елит. Многобройните митинги и демонстрации, срещу които властта положи

големи усилия да потуши, предизвикаха международното недоволство и реакция, които принудиха Саакашвили да насрочи предсрочни президентски избори.

Разбира се, още на 6 януари опозиционните лидери категорично заявиха, че няма да признаят тези избори, изтъквайки големия брой нарушения както преди, така и в изборния ден. Нещо повече лидерите на опозицията обявиха, че през следващите дни чрез легитимни средства ще изразят своето несъгласие с обявените резултати. Най-силно недоволство изрази вторият в изборните резултати, Леван Гачечиладзе, лидерът на обединената опозиция. Спечелилият макар и с малко Саакашвили разруши надеждите за балотаж, където резултатът можеше да бъде съвсем друг. Но реалностите са тези, които както ЦИК, така и международните наблюдатели обявиха.

"Фокус": Какво следва оттук нататък?

Проф. Нина Дюлгерова: След 5 януари 2008 година де юре Михаил Саакашвили запазва властта си, но тази власт той я получава с доста усилия и с много по-ниски резултати от декември 2003 г. Както извън Грузия, така и в нея, всички наблюдатели твърдят, че това е един доста нисък резултат, но той не променя ситуацията. Тя няма да се промени и въпреки изразеното от Министерството на външните работи на Русия несъгласие с обявените резултати, Михаил Саакашвили остава на втори петгодишен президентски мандат. Процесите оттук нататък са интересни, защото до есента на 2007 година Михаил Саакашвили се явяваше обединителната фигура, независимо от несъгласията на разпръснатата опозицията. Нещо повече: той олицетворяваше идеята на обединена Грузия, която да се превърне в своеобразен стълб на стабилността в Кавказкия регион. Това обаче не се осъществи. Нещо повече, през есента на 2007 г. неговата политика беше поставена на голямо изпитание от един съществен фактор, който е част от процесите,

наблюдавани в Южнокавказките държави - икономическия. Това доведе до митинги и вълнения през есента на 2007 година, които бяха мотивирани не само политически, но и от икономическите ексцесии в държавата. Това определя ефимерността на политическата победа на Михаил Саакашвили дотолкова, доколкото той с нея не решава икономическите проблеми на обществото, които през следващите месеци ще засилват напрежението в страната.

В своята предизборна кампания старият/нов президент отново реши да заложи на един доскоро безотказен коз. На 3 януари 2008 г. той отново издигна призива за обединението на Грузия, което продължава да не съществува и в следващите месеци едва ли ще бъде реализирано.

"Фокус": Как тези избори ще се отразят на отношенията Грузия-Русия?

Проф. Нина Дюлгерова: Има още един мотив, който може да се използва много активно в политически план както от управляващия елит, така и от опозицията. През есента на 2008 г. се очакват парламентарни избори в Грузия, а паралелно с тях и референдум за членство на Грузия в НАТО. Както опозиция, така и управляващи са единни в идеята си, че Грузия трябва да стане член на НАТО. Постоянни са призивите и за членство в ЕС, а също така още един обединяващ управляващи и опозиция факт. И двете страни категорично не искат да бъдат свързвани с Русия. И опозицията, и управляващите търсят подкрепата на САЩ и гарантират, че са проамерикански и проевропейски ориентирани. Подозрителност и отказ от свързване с Русия, независимо от нейното желание за съпричастност и евентуална подкрепа. Това е естествен процес, който в по-голяма или по-малка степен съпътства промените в Евразийския регион (Кавказ и Централна Азия). Специално в Грузия nihilismът по отношение на Кремъл се засилва в резултат на активната и последователна антируската кампания, водена от грузинския президент през последните няколко

години. Русия е изправена пред едно предизвикателство, което е свързано в чисто геополитически план с идеята колко и как тя ще може да участва и контролира процесите в Южен Кавказ. Това е проблем, свързан най-вече с енергийните схеми и с т.нар. замразени конфликти. И Абхазия, и Южна Осетия по редица причини са по-близо до Москва, отколкото до Тбилиси. Там ситуацията е такава, че може да се говори за държави, които нямат международна легитимност, но имат всички признаци на държавност.

В случая, 5 януари 2008 година е поредното доказателство, че Михаил Саакашвили получава политическата победа, но като цяло губи в перспектива стабилността на своите позиции. Максималното използване на държавната машина в изборната подготовка в краен резултат доведоха до предсказуемата изборна победа. Но доколко и как това ще спомогне да се решат икономическите проблеми, интеграционните процеси, а през есента повторна победа на неговата партия "Единно национално движение" в парламентарните избори - това е нещо много спорно и непредсказуемо.

"Фокус": Какви са отгук нататък европейските перспективи на Грузия?

Проф. Нина Дюлгерова: Ако погледнем на президентските избори през призмата на България, ЕС и държавите от Черноморския регион, аз съм склонна да мисля, че няма нищо да се промени, тъй като в момента ситуацията е такава, че оставайки на власт, както Саакашвили, така и политическия елит, реално ще запазят статуквото - и вътре в страната, и в международен план. Отново ще има призови за по-тясно сътрудничество с ЕС и САЩ. Отново ще има къде публични, къде повече в "зоната на здрача" взаимоотношения с България, най-вече в областта на енергетиката, но може би и на въоръжаването, тъй като през последните години излязоха информации за оръжейни сделки между България и Грузия. Но защо не,

като се има пред вид, че всяка една от двете държави може да предложи и да обмени нещо, което другата няма.

Освен това в Грузия опозицията вече се превръща в реална заплаха за режима на Саакашвили, който през следващите месеци ще бъде принуден да се съобразява с тях и да промени в една или друга посока своето присъствие във вътрешното политическото и икономическото пространство, ако иска да запази властта. Индикация за това е и фактът, че жестокостта, с която бяха потушени недоволствата на опозицията и на населението през есента на 2007 г. и най-вече силната негативна реакция на международната общност, както в институционален, така и в обществен план, е един голям урок за Саакашвили, ако го е научил. На второ място, е обстоятелството, че той вече не е единствен. За разлика от предишните периоди, когато в президентскини избори в Грузия, винаги имаше един силен кандидат, а другите бяха фигуранти, то през 2008 година вече има доста сериозно присъствие и на други политически лица, които вече са припознати и от международните институции. Това означава, че Михаил Саакашвили вече няма да бъде приеман като единствен представител на държавата Грузия, който да олицетворява тази политическа единица във всички международни организации и институции. Както Леван Гачечиладзе, така и най-богатият грузинец Аркадий (Бадри) Патаркацишвили, реално са вече познаваеми лица, които дават основание да се предполага, че следващите месеци ще бъдат изпълнени с доста интересни политически действия, сценарии и конфигурации, които през есента на 2008 г. могат да изненадат сериозно самата Грузия, нейните съседи и света. Ако се промени сегашната политическа ситуация в Грузия, тогава вече ще може да се правят и сценарии и ще може да се търсят варианти в новата ситуация.